א וועכנטליכע בלעטל ארויס געגעבן דורך בני אמונים

וכל מאמינים

בני אמונים

פרשת תזריע

מאוצרות אמונים

פערל ווערטער איבער אמן און תפילה אין די פרשה

צום ערשט עול מלכות שמים

"וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ" (יב ג)

דער צדיק **רבי מרדכי פון זאסלעב**, דער תלמיד פונעם בעל שם טוב וואס איז געווען באקאנט מיטן נאמען 'דער חזן פון זאסלעב', פלעגט צו ליינען 'קריאת שמע' ביי די קינפעטארן אין שטוב, צוזאמען מיט די חדר קינדער, א נאכט בעפאר דעם ברית.

ווען זיין גוטער פריינד **רבי פנחס קאריצער** האט אים געבעטהן ער זאל אים ערקלערן וועלעכע כוונה ער האט דערביי? האט רבי מרדכי אים געענטפערט: ווען איך ליין קריאת שמע מיט דעם ניי געבוירענעם קינד, שטעל איך מיר א קעגן מיינע אויגן וואס חז"ל זאגן (ברכות יג א): "פארוואס זאגן מיר די קאפיטל פון 'שמע' בעפאר די קאפיטל פון 'והיה אם שמוע'? כדי מ'זאל פריער מקבל זיין אויף זיך דעם עול מלכות שמים און נאר נאכדעם די עול המצוות". טראכט איך צו מיר: ווייל די מצוה פון מילה וואס מ'גייט מארגן מקיים זיין איז דאס ערשטע מצוה וואס דער קינד גייט מקיים אין זיין לעבן, דעריבער דארף איך פריער ליינען מיט אים קריאת שמע און מקבל זיין צוזאמען מיט אים דעם עול מלכות שמים.

'אות ברית' עמ' 148

די מצוה פון מילה - נאר פאר די אידן אליין

ווי ס'איז באקאנט, נישט אויף יעדע מצוה זאגן מיר א ברכה, און עטליכע כללים זענען פארהאן אין דעם, איינס פון זיי שטייט אין שו"ת **'בנימין זאב'** (סי' קסט): אז א ברכה קען מען זאגן אויף א מצוה וואס נאר די אידן זענען עס מקיים, און נישט אויף מצוות וואס די גוים זענען אויך מקיים, ווייל מיר קענען דאך נישט זאגן די ווערטער "אשר **קדשנו** במצוותיו", אין די צייט וואס אויך די גוים זענען עס מקיים.

אויב אזוי איז שוועער: פארוואס זאגן מיר א ברכה אויף די מצוה פון מילה, די ישמעאלים זענען עס דאך אויך מקיים, איז מיט וואס זענען מיר מער הייליג פון זיי?

אבער, ווייל עס שטייט אין די משנה (שבת קלז ב): "מל ולא פרע כאילו לא מל", און די ישמעאלים זענען נישט מקיים די חלק המצוה פון פריעה, דעריבער זענען זיי ווי נישט גע'מל'ט, אלץ דעם קענען מיר ריכטיג זאגן די ברכה "אשר קדשנו במצוותיו" אויך ביי די מצוה.

'מקרי דרדקי'

דאס געוויין פונעם קינד

עס איז באקאנט וואס דער גאון **רבי אליהו גוטמאכער** זצ"ל פון גרייזיך (בהגהות, שבת קל א) שרייבט אין נאמען פונעם בעל 'עוללות אפרים', אז וויבאלד אז דאס געוויין פונעם קינד וואס וויינט פון די וייטאג פון די ברית גייט ארויף אויבן אין הימל אן קיין שטערנגען, דעריבער איז דעמאלטס די צייט פון אויספויעלן ישועות און וואס מ'בעהט גייט ארויף צוזאמען מיטן געוויין פונעם קינד.

הגר"א גוטמאכער באטאנט די סגולה ווי א 'וואונדערליכע עצה', און ברענגט אויף דעם א רמז פון די פסוק אין תהלים (ו ט-י): "שמע ה' קול בכיי... ה' תפילתי יקח"; 'שמע ה' קול בכיי' - איז א רמז אויף די געוויין פונעם קינד, וואס דורך דעם ווערט מקויים 'ה' תפילתי יקח'.

נאך א רמז אויף דעם ברענגט דער בעל **'מנורת המאור'** (נר ג' כלל א' ח"א פ"ב): די ברכה פון 'שומע תפילה' ענדיגט זיך מיט די ווערטער "כי אתה שומע תפילת כל פה"; 'פה' איז בגימטריה 'מילה', פון דא זעהן מיר אז אין די זכות פון מצות מילה הערט צו השי"ת די תפילות פון די אידן.

דא איז דאס פלאץ צו פארצייכענען וואס **הגרש"ז אויערבאך** זצ"ל זאגט ('הליכות שלמה' - תפילה, פי"ז הע' 31) אז שבת ביי א ברית זאל מען נאר טראכטן אין הארץ די בקשות, ווייל שבת טאר מען דאך נישט בעהטן אויף אייגענע געברויכן.

משכורתו כפולה

אין די 'הרחמן' נאכן בענטשן ביי א סעודת ברית המילה זאגט מען: "הרחמן הוא יברך בעל ברית המילה... ישלם ה' פעלו ומשכורתו כפולה", און לכאורה איז שווער, כאטש וואס עס איז א גרויסע מצוה, אבער פארוואס דארף מען באקומען אויף דעם א דאפלטן שכר?

נאר, בשעת די ברית איז דער קינד נישט ראוי צו באקומען א פולע שכר אויף דעם, ווייל ער איז דאך נאכנישט קיין 'בר דעת', און די מצוה האט מען געטוהן אן זיין וויסן, אבער ווען ער מל'ט זיין זוהן מיט זיין ווילן, איז ער דעמאלטס משלים די מצוה וואס מ'האט געטוהן מיט אים קליינערהייט, ווען דעם קומט זיך אים דעמאלטס א דאפלטן שכר - סיי אויף די ברית פון זיין זוהן, און סיי אויפן פארענדיגן זיין אייגענע ברית.

'מתוקים מדבש'

זאגן תהילים אן צו פארשטיין

"נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אֹתוֹ" (יג ג)

חז"ל זאגן (ילקש"ש תהלים רמז תרי"ג): דוד המלך ע"ה האט געבעטהן פון השי"ת אז דער וואס זאגט תהלים זאל גערעכנט ווערן פאר השי"ת ווי ער לערנט די הלכות פון נגעים ואהלות. לכאורה דארף מען פארשטיין פארוואס האט ער געבעטהן אז עס זאל זיין פונקט ווי 'נגעים ואהלות'?

ערקלערט הרה"ק **רבי דוד'ל טאלנער** ז"ע: איינס פון די הלכות פון נגעים איז אז די טומאה און די טהרה זענען איבער געגעבן געווארן פארן כהן. און אויך אויב ער איז א עם הארץ און ער פארשטייט נישט די באדייט פון דעם, דארף ער בעהטן פון א ישראל א תלמיד-חכם זאל פסק'ענען די שאלה און ער זאל עס איבער זאגן.

אסאך שפע אין זכות פון אמן

"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה" (יב ב)

די סופי תיבות 'ראשון הוא לכם' איז 'אמן', אונז צו לערנען אז די ברכה וואס קומט אראפ אין חודש ניסן וואס איז דער ערשטער פון די חדשים פון די יאר, איז אנגעהאנגען אין דעם וואס די אידן וועלן ענטפערן אויף איר אמן און מיט דעם וועלן זיי אויפווייזן אז זיי ווילן עס באקומען.

'תורת אמת' פר' החודש תרל"א

און דאס האט געבעהטן דוד המלך ע"ה, אז דאס זאגן תהילים זאל העלפן אויך פאר איינער וואס פארשטייט נישט די טייטש, אזוי ווי דער כהן וואס קען פסק'ענען הלכות נגעים אויך ווען ער פארשטייט נישט וואס ער זאגט.

'אמרתך חייתני' עמ' 393

נאר דער באשעפער קען היילן

"וְהִתְגַּלָּח וְאֶת הַנֶּתֶק לֹא יְגַלֵּחַ" (יג לג)

דער בעל **ספר החינוך** (מצוה קע) שרייבט איבער די טעם פון די מצות עשה:

"א מענטש זאל קענען אויסהאלטן יעדע ווייטאג און יעדע שטראף וואס דער אויבישטער וועט אים שטראפן און ער זאל זיך נישט אפרעדן אויף דעם, און ער זאל נישט טראכטן אז ער האט די מעגליכקייט זיך ארויסדרייען פון דעם און עס באהאלטן פון די מענשטן, נאר ער דארף בעהטן פונעם באשעפער אז ער זאל אים אויסהיילן פון זיינע ווייטאגן".

זיך נישט פארהוילן פון א ווייטאג פון א צווייטן

"וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא" (יג מה)

"מיר האבן געלערנט: "וטמא טמא יקרא" - ער זאל צו וויסן טוהן זיין ווייטאג פאר אנדערע, און זיי וועלן דאווענען אויף אים" (שבת סז א)

פון דא לערנט ארויס די גמרא (שם) א סגולה וועגן א בוים וואס די פרוכט אירע פאלן אראפ: זאל מען עס פארבן מיט א רויטע פארב, כדי די מענשטן זאלן אויף דעם דאווענען.

פון דא לערנט זיך ארויס דער גאון **רבי שמשון פינקוס** זצ"ל א שטארקע מוסר געדאנק: אין די פריערדיגע צייטן איז די אמונה אין די כח פון תפילה געווען אזוי שטארק, אז אויך אויף א בוים וואס זיין פרוכט פאלט אראפ האט מען געדאווענט, און אוודאי אז מ'האט פארשטאנען די כח פון תפילה אויף א קראנקן צי אויף איינער וואס געפינט זיך אין א צרה!

און אונז, מיר הערן יעדן טאג שווערע פאסירונגען, איבער קראנקע, אויף מענטשן וואס פלאגן זיך אויף פרנסה, און נאך אזעלעכע שווערע צרות רח"ל; וויאזוי קען זיין אז נאך א קליינע קרעכץ וועלן מיר ווייטער אנגיין מיטן געוועגליכן סדר היום ווי עס וואלט גארנישט געשעהן?! מיר וואלטן דאך געדארפט אראפלייגן א קאכעדיגע תפילה אויף יעדן קראנקן און אויף יעדע נישט גוטע שמועה וואס קומט אן צו אונזערע אויערן!

פון די גמרא זעהן מיר אז דאס ליגט אויף אונז, און ווי אזוי קענען מיר זיך ארויסדרייען פון דעם?!

די תפילה פון א בעל לה"ר ווערט נישט אנגענומען

חז"ל זאגן אז דער מצורע דארף אויסרופן 'טמא טמא' כדי אז אנדערע זאלן עס הערן און דאווענען אויף אים, לכאורה פארוואס זאל נישט דער מצורע דאווענען אויף זיך אליין? נאר, ווייל עס ווערט געברענגט אין זוהר הקדוש אז א מצורע ווערט אנגערופן 'סגירא' ווייל די טויערן פון הימל זענען פארשפארט פאר אים, וועגן דעם פארשטייט מען שוין פארוואס ער דארף צוקומען צו די תפילה פון אנדערע.

'מדרש יהונתן' לר"י אייבשיץ

אמן - למען שמו באהבה

פרייטיג כ"ט אדר ב' (תרכ"ו) געפאלט די יארצייט פון הרה"ק דער **'תפארת שלמה'** פון **ראדאמסק** זיע"א

און אזוי שרייבט דער צדיק וקדוש איבער דעם מאמר חז"ל (ברכות נג ב):

"גדול העונה אמן יותר מהמברך":

דאס גרויסקייט פון דער וואס ענטפערט אמן, איז אלץ דעם וואס אנדערשט פון דער וואס האט געזאגט די ברכה לויבט איבער זיין אייגענע הנאה, איז דער וואס ענטפערט אמן לויבט איבער די הנאה פון דעם צווייטן, קומט אויס אז זיין לויב איז לשם שמים און אן קיין פניות.

('תפארת שלמה' - שער התפילה)

אויך איך זאג די ברכות השחר מיט א חברותא!

תענה אמונים

א בליק לויטן סדר פון דאווענען

די 'יהי רצון' נאך די ברכה פון 'המעביר שינה'

שינה לרשעים - הנאה להם ולעולם

"שינה לרשעים - הנאה להם והנאה לעולם, ולצדיקים - רע להן ורע לעולם" (סנהדרין עב א).

נאך וואס מיר האבן געלויבט דעם אויבערשטן מיט די ברכה פון 'המעביר שינה' אויף דעם וואס מיר האבן זיך אויפגעוועקט פון אונזער שלאף, דארפן מיר נאר קלאר מאכן; אויב עס האט זיך געלוינט, אדער אפשר וואלט ענדערשט געווען ווען מיר שלאפן ווען ווייטער.

דער'ביבר זאגן מיר באלד נאכדעם די ספעציעלע בקשה: "ויהי רצון מלפניך... שתרגילנו בתורתך ודבקנו במצוותיך ואל תביאנו לא לידי חטא ולא לידי עבירה ועוון..."', מיט דעם זענען מיר מגלה דעת אז דער גאנצער ציל פון אונזער אויפשטיין איז נאר כדי צו דינען דעם אויבערשטן, צו לערנען זיין תורה און אפהיטן זיינע מצוות, און עס קומט אויס אז עס האט זיל געלוינט דאס אויפשטיין.

מיט דעם קענען מיר פארשטיין פארוואס עס איז גע'פסק'נט להלכה (שו"ע או"ח מו א) אז מ'זאל נישט ענטפערן קיין אמן נאך די ברכה פון 'המעביר שינה', ווייל ווילאנג דער וואס זאגט די ברכה האט נאכנישט אויסגערופן קלאר איבער זיין כוונה אז אין דעם טאג וויל ער דינען דעם אויבערשטן, וויאזוי קען מען ענטפערן אמן אויף זיין ברכה; ס'קען דאך גאר זיין אז ער איז בגדר רשע וואס ס'איז בעסער ווען ער שלאפט, איז די ברכה לבטלה וואס מ'ענטפערט נישט קיין אמן אויף דעם?!

אבער ווען ער זאגט ווייטער און בעהט: "שתרגילנו בתורתך", און מיט דעם איז ער מגלה דעת אז ער וויל זיך ערליך אויפפירן דורכ'ן טאג און מקיים זיין די מצוות, דעמאלטס קען מען ענטפערן אמן אויף זיין ברכה (שו"ת 'נשמת חיים' מהגאון רבי חיים בערליץ סי' טו, וכן הובא ב'ליקוטי יהודה' סידור התפילה בשם ה'אמרי אמת').

אנהויב א נייע בלעטל

נאך א סיבה צו זאגן די בקשה פון 'ויהי רצון' נאך די ברכה פון 'המעביר שינה': ביי די ברכה פון 'המעביר שינה' האבן מיר געלויבט אויף דעם וואס דער אויבישטער האט אוועק גענומען די שלאף פון אונזערע אויגן, און צוזאמען מיט דעם האט ער אוועק גענומען אלס וואס איז פארבליבן פונעם נעכטיגן טאג, אין דעם איז אריינגערעכנט אלע אונזערע געדאנקען און אונזערע רצונות, כדי מיר זאלן קענען אנהויבן א נייעם טאג אינגאנצן. יעצט שטיין מיר פאר א מעגליכקייט צו קענען אויסזועלן צי מיר ווילן אנהויבן א 'ניי בלעטל' און פון יעצט און ווייטער טוהן נאר גוט'ס, אדער מיר ווילן חלילה צוריק גיין צום אלטן שלעכטן וועג.

דער'ביבר איז פאסיג אז באלד אין אנהויב טאג זאלן מיר בעהטן פונעם אויבערשטן אז ער זאל אונז העלפן צו קענען אויספירן אונזער וואונטש וואס ליגט טיף אין אונזערע הערצער, און אנהויבן א נייעם טאג אויף א בעסערן וועג, מיט א אמת'דיגע דביקות אין השי"ת און אין די מצוות, וועגן דעם זאגן מיר די ברכה פון 'המעביר שינה' נאנט צו די בקשה פון 'ויהי רצון' ('אשי ישראל').

אויף נאך א וועג איז דא וואס ערקלערן געבויעט אויף די קשיא וואס מיר האבן געבערענגט אינעם פריערדיגן ארטיקל; פארוואס דארפן מיר נאכאמאל לויבן אויפן עפענען די אויגן נאך וואס מיר האבן שוין געזאגט די ברכה פון 'פוקח עורים'? נאר מ'קען זאגן אז צום ערשט האבן מיר געלויבט איבער די גשמיות'דיגע אויגן וואס העלפט אונז צו אויף אלע ענינים פון די וועלט, אבער יעצט לויבן מיר אויף די רוחניות'דיגע אויגן וואס העלפט אונז צו קענען לערנען די הייליגע תורה און מקיים זיין די מצוות.

וועגן דעם זאגן מיר באלד נאך 'המעביר שינה' די תפילה פון 'ויהי רצון', ווייל די בקשה איז א טייל פון די ברכה, און דאס זאגט אונז אז די ברכה איז ווי א לויב אויף די רוחניות'דיגע אויגן (דער אלטער פון קעלעם זצ"ל 'אהל משה' מצורע).

ווי א געוואוינהייט

אין ספר 'עולת תמיד' ערקלערט ער די וואדט וואס מיר בעהטן 'שתרגילנו': יעדער ערליכער איד, גלוסט פון זיין יוגנט צו וואקסן און שטייגן אין דעם רוחניות'דיגן טייל, דאס איז א רעזולטאט פון חינוך פון קליינערהייט, און פון וועלן נאכגיין די הייליגע נשמה וואס מיר האבן באקומען, וואס איז א חלק אלוק ממעל.

אבער, די פראבלעם וואס מיר האבן איז דער כח פון 'געוואוינהייט', דער קרעפער ציהט אונז צו די תענוגים פון די וועלט, און ווי מער דער מענטש געוואוינט זיך איין צו דברים בטלים און אנדערע נארישקייטן פון די עולם הזה, ווערט אין הארץ א שטארקע גלוסטעניש צו טוהן ווייטער אזוי, אז ער קען זיך שוין נישט אקעגן שטעלן, אזוי ווי חז"ל זאגן (ילקו"ש עקב רמז תתעג): "אם תעזבני יום - יומיים אעזבך".

דער'ביבר בעהטן מיר פון השי"ת: "שתרגילנו בתורתך" - דער אויבישטער זאל אונז העלפן אז די תורה און די מצוות זאלן זיין אונזער 'געוואוינהייט', צו דעם זאל אונז צ'יהען, און מיר זאלן זיך נישט צוגעוואוינען צו ליידיקייט, ווייל אויב מיר וועלן אזוי טוהן, וועלן מיר קענען ערפילן אונזער ציל צו וואקסן אין תורה און אין רוחניות (ע"פ 'עולת תמיד' פ"ט; 'שיח יצחק').

ענליך צו דעם ערקלערט הגאון רבי יהונתן אייבשיץ ('יערות דבש'): "שתרגילנו בתורתך" - אזוי ווי מיר זענען געוואוינט אלץ אונזער נאטור נישט צו עסן קיין טמא'נע זאכן אדער חלילה מחלל שבת זיין, דאס זעלבע - בעהטן מיר - אז דער אויבישטער זאל איינגעוואוינען די תורה אין אונזער הארץ, אז דאס לערנען זאל ווערן א נאטור, און קיינמאל זאל די הארץ זיך נישט אוועק רוקן פון איר (ר"י אייבשיץ, יערות דבש).

איינמאל האט מען געפרעגט פונעם 'אמרי אמת' פון גער: וויאזוי בעהטן מיר 'שתרגילנו בתורתך', די כח פון 'געוואוינהייט' איז דאך באקאנט פאר א נישט גוטע זאך, ווייל דער וואס געוואוינט זיך צו, ווען אין לויף פון די צייט נישט געפינען אין דעם קיין טעם? האט ער געענטפערט: מיר בעהטן נישט אויף אזא 'געוואוינהייט', נאר אויף א געוואוינהייט אזוי ווי עסן, טרונקען און שלאפן, וואס יעדעס מאל טרעפט מען אין זיי א טעם (סידור 'ליקוטי יהודה').

און ענליך צו וואס עס שטייט אין 'ספר המנהגות' פון ר"א מלוניל (דף יב א) אז אזוי ווי מיר שפירן אז מיר קענען נישט לעבן אן קיין עסן און טרונקען, אזוי זאלן מיר שפירן אויף די תורה, אז מיר קענען נישט לעבן אן דעם.

דא איז דער פלאץ אראפ ברענגען וואס עס שטייט אין ספר 'כתר ראש' (עא) אין נאמען פון זיין רבי דער גר"א: "ווען א מענטש וועט אויפשטיין אינדערפרי'ה און ער וועט זיך אין דעם טאג אונטער נעמען דעם עול התורה באמת, וועלן זיך אפטוהן פון אים אלע שטערונגען און ער וועט זיכער מצליח זיין אין דעם טאג אין תורה, און לויט די שטארקייט פון זיין אונטערנעמונג און זיין הסכמה צופריה וועט אים דער אויבישטער העלפן אין דעם טאג און עס וועט זיך אפטוהן פון אים אלע שווערקייטן".

ודבקנו במצוותיך

נאך בעהטן מיר פון השי"ת: "וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ" - העלף אונז אז מיר זאלן נישט זיין ווי די מענטשן וואס כאטש זיי זענען מקיים מצוות, דאך איז די אור און די קדושה פון די מצוות נישט משפיע אויף זיי זיי זאלן דערהויבן ווערן, נאר העלף אונז אז די מצוות זאלן זיין 'באהאפטן' צו אונז, אז עס זאל ווערן ממש ווי א טייל פון אונז, אז מיר אליין זאלן דערהויבן ווערן צו א שטיק רוחניות ('שיח יצחק').

דער גאון רבי חיים פרידלענדער זצ"ל האט געפרעגט: לכאורה וואלט מען געדארפט זאגן פארקערט; "שתרגילנו במצוותיך ודבקנו בתורתך", ווייל ביי די תורה פאסט א לשון פון 'דבקות' - אז דער מענטש זאל זיין באהאפטן צו די תורה, און ביי מצוות פאסט א לשון פון 'הרגל', אז דער מענטש זאל זיך איינגעוואוינען זיי צו מקיים זיין?

נאר: ביי לימוד התורה איז נישט גענוג קיין דביקות און א גלוסטעניש צו לערנען תורה, נאר דער מענטש דארף טאקע לערנען 24 שעה'ן אין א טאג, דער'ביבר בעהטן מיר "שתרגילנו בתורתך". אנדערשט איז ביי די מצוות און א מענטש קען זיין 'געוואוינט' צו טוהן מצוות, אבער ווייל ער טוהט זיי ווי 'מצות אנשים מלומדה', איז ער נישט דבוק צו זיי מיט זיין גאנצע הארץ, דער'ביבר בעהטן מיר 'ודבקנו במצוותיך' ('שפתי חיים', ביאורי תפילה).

מעשה אמונים

א וועכנטליכע ערציילונג אויף אמן און תפילה

די אינפעקשן וואס האט געראטעוועט

אסאך איבערראשונגען קען נישט געשעהן ביי אזא לאנגיעריגער מוהל ווי הרב יהודה ג., וואס אין לויף פון די אלע יארן וואס ער טוהט שוין אין דעם פאר קליינע און אויך פאר דערוואקסענע האט ער זיך שוין באגעגנט כמעט אין יעדע מעגליכע פראבלעם און מיט סיעתא דשמיא האט ער זיך אויך געקענט א עצה געבן מיט דעם מיט הצלחה.

פון דעסוועגן ווייסט הרב ג. אז אן סיעתא דשמיא קען מען גארנישט טוהן, וועגן דעם דאוונט ער בעפאר יעדע ברית וואו ער ווערט איינגעלאדענט, אז ס'זאל נישט ארויס קומען דורך אים קיין שום מכשול ח"ו.

רבי יהודה האט צו דערציילן א וואונדערליכער ערציילונג וואס קען ריכטיג אפשאצן די הנהגה:

דאס האט פאסירט פאר עטליכע יאר, ווען מ'האט מיך איינגעלאדענט צו א ברית וואס האט געדארפט פארקומען א ווייטן שטעטל. ווייל דאס קינד איז געבוירן אום שבת, האט זי ברית געדארפט פארקומען דעם קומענדיגן שבת. עס רעדט זיך אין א פריישן שטעטל, אבער דאס איז נישט געווען דאס ערשטע מאל וואס מ'האט מיך אהין גערופן צו א ברית, איך בין שוין צוגעוואוינט געווען זיך אוועק געבן אינגאנצן צוליב די גרויסע מצוה.

דאך, איז עס נישט גרינג אנגעקומען פאר מיר, ווייל איך האב זיך געדארפט ארגאניזירן וואו צו איינשטיין א גאנצן שבת אין א פרעמדער פלאץ, וואס אין דעם איז אויך פארמישט אביסל 'מסירות נפש'.

*

מיטוואך בעפאר דעם ברית בין איך ספעציעל געפארן צו דעם ווייטן שטעטל כדי איבערקוקן דעם קינד, אלעס איז געווען אין אר'דענונג.

ערב שבת בין איך אנגעקומען צו דעם שטעטל און מ'האט מיך אויפגענומען מיט גרויס כבוד. נאך וואס איך האב זיך אראנזירט אלע זאכן אויף שבת בין איך נאכאמאל געגאנגען איבער קוקן דאס קינד כדי צו זיכער מאכן אז מארגן וועט מען קענען מאכן די ברית נאך תפילת שחרית, אבער דעמאלטס האב איך באמערקט אז איין אין אלע פון דעם קינד האט אנגעהויבן שטארק רויט צו ווערן.

ווי געווענלך האב איך פראבירט צו לייגן א זעקל טיי אויפן אויג, נאר עס איז נישט אדורך א מינוט און די אויג האט זיך שוין צוריק אנגעפילט מיט אייטער. אויך נאכן ריין מאכן צום צווייטן מאל, איז עס נאכאמאל פול געווארן מיט אייטער.

איך בין איבערראשט געווארן פון די שטארקייט פון די אינפעקשן, אבער איך האב מיט גרויס ווייטאג געמוזט זאגן פאר די עלטערן פונעם קינד אז לויט די הלכה וועט מען מארגן נישט קענען מאכן דעם ברית. ס'איז א הלכה, און איך קען זיך נישט אוועק רירן פון דעם ווי א האר.

דער פאטער וואס איז געווען צושוידערט פון די איבערראשנדע ווערטער האט אנגעהויבן זיך צו רעגן און אפרעדן; 'עס זענען אנגעקומען דא אהער ספעציעל לכבוד די שמחה אסאך געסט, אונז האבן אריינגעלייגט אסאך געלט אויפן דינגען די זאל און די טיישערע עסן פאר מער ווי הונדערט געסט, אלעס גיי איך דערלייגן?!'

אבער דאס האט נישט געטוישט מיין באשלוס; איך האב ערקלערט שיינערהייט אבער מיט א פעסטעקייט אז עס איז נישט פארהאן קיין שום מעגליכקייט צו מאכן דעם ברית פון ליוט דאס קינד צו שטאנד, דער פאטער דארף צו וויסן אז אלעס איז פון הימל און וועגן דעם דארף ער קענען אויפנעמען דעם אומגעראכטענעם צושטאנד.

איך וועל נישט לייקענען אז די שטארקע ווידערשטאנד פונעם פאטער האט מיך איבערראשט. דאס איז נישט געווען דאס ערשטע מאל וואס איך האב אזאנס געמוזט מעלדן פאר עלטערן, אבער איך האב זיך קיינמאל נישט אנגעשטויסן אין אזא שטארקע קענען-רעאקציע. דאך האב איך געהאפט אז ביז מארגן וועט דער פאטער אננעמען די געשעהניש מיט פארשטענדעניש.

*

אויפצומארגנ'ס, נאך מוסף האט זיך די שוהל אנגעפולט פון אסאך מענטשן. פון די זייט האב איך באמערקט וי איינער פון די משפחה זאגט פארלויענערהייט פאר די אנוועזנדע אז עס קען זיין אז היינט וועט נישט פארקומען די ברית, און זייער שנעל האט זיך עס צושפרייט צווישן זיי אלע.

איך בין געשטאנען אין די זייט אין אויף איך האב צוגעוואדט אויף וואס עס דא גייט דא באלד פארקומען. ביי מיר אין הארץ האב איך אנגעגרייט א קלארע ערקלערונג אויב איך וועל דארפן ערקלערן פאר די פארזאמלטע פארוואס מ'קען היינט נישט מאכן די ברית. נאר דעמאלטס איז דער פאטער צוגעקומען צו מיר און מיר געזאגט מיט א שטרענגען טאן: 'שוין עטליכע שעה'ן וואס דו זאלסט אויג פונעם קינד איז אינגאנצן ריין אן קיין זכר פון דעם אינפעקשן, מ'קען יא צוטרעטן צום ברית!'

ווי פארשטענדליך איך האב זיך יעצט אויך נישט דערשראקן פון זיינע רייד און איך בין אים ערקלערט מיט א שטארקייט אז ווייבלעך נעכטן איז געווען א אינפעקשן אין די אויג, טאר מען היינט אויך נישט אפרעכנען דעם ברית און מ'דארף צווארטן עטליכע טעג ביז עס וועט זיך אינגאנצן אויסהאלטן.

דער פאטער דער 'מבין' האט ווייטער גע'טענה'עט אז זעהט נישט קיין שום סיבה צו אפשטיפן דעם ברית, און האט אויך צוגעלייגט ברמז א סטראשע אז 'נישט צוליב דעם האבן זיי אים גערופן דא אהער אויף שבת...'.

אינמיטן האט אויפגעבליצט א געדאנק פאר איינעם פון די משפחה אז האט אויסגערופן הויער: 'אויב וויל ער נישט מאכן די ברית, נישט קיין פראבלעם, איך קען ברענגען א אנדערער מוהל פון דעם דערנעבענדיגן שטעטל, דארט קען איך איינעם וואס וועט אונז נישט מאכן קיין פראבלעמען.

דער עולם האט שטארק צוגעשאקלט מיטן קאפ צו זיינע ווערטער, און איך וואס איך בין געשטאנען דארט ווי א איינציגער לעמעלע צווישן וועלך האב איך זיך באלד אנגערופן: איך וועל ענק נישט קענען אפהאלטן פון צו טוהן וואס ענק ווילן טוהן, אבער ענק זאלן וויסן אז איך וועל מוזן צו וויסן טוהן פארן מוהל איבער די אינפעקשן וואס איך האב נעכטן געזעהן ביים קינד.

ווען זיי האבן איינגעזעהן אז די צדאנק וואס זיי האבן אנגעטראגן קען מען נישט אויספירן, האבן די אנוועזנדע באשלאסן צו משלים זיין מיטן גזר דין און זיך זעצן צו די סעודה, לכל הפחות זאלן זיי עסן און פארברענגען צוזאמען.

*

איך האב באשלאסן צו ווארטן ביז דערווייל אין זייט אויב די משפחה מיטגלידער וועלן ערפילן לייער 'סטראשע', ביי מיר אין הארץ האב איך בעהאט שווערע בעפיהלן אויף זיי, אזוי פירן זיך נישט אויף אידן מאמינים בני מאמינים, האב איך געטראכט צו מיר צובראכענערהייט.

און פונקט אין די מינוט האט עפעס מורא'דיג פאסירט וואס האט געטוישט דעם גאנצן צושטאנד. איך האב באמערקט ווי איינער פון די משפחה פון די מוטער האט זיך אויפגעשטעלט צו זאגן עטליכע וועטער, און באלד נאכדעם האט ער אויסגעשאסן מיט א זינגערי'י וואס האט נאכגעשלעפט נאך זיך די גאנצע משפחה.

איך האב עס צוגעהערט און איך האב אויפגעציטערט. די קלאנגען פון די ליד זענען מיר לייד'ער באקאנט געווען. איך האב זיך פראבירט צו דערמאנען פון וואו, און איך האב זיך דערמאנט: אין מיינע יוגנט יארן האב איך געווארן א קורצע צייט אין א ווייטע לאנד, מיין הויז איז געווען נאנט צו א קלויסטער און נישט איינמאל האב איך ליידער געהערט די קלאנגען פון די טומאה.

יעצט האב איך שוין נישט געהאט קיין שום צווייפל; איך בין צוגעגאנגען צו איינעם פון די איינגעלאדענטע וואס איז געשטאנען אינדרויסן פון די זאל און האט אויסגעזעהן ווי א ארנטליכער, און איך האב אים געפרעגט: זאג מיר, דו ווייסט אפשר צו דערציילן איבער די אפשטאם פון די מוטער פון דאס קינד?

'א', האט מיר יענער געענטפערט בתמימות, 'זי שטאמט פון חו"ל, זי איז געבוירן אלץ א גויטע, אבער בעפאר איר חתונה האט זי זיך מגייר געווען'.

'און ווער האט איר מגייר געווען?' - האב איך ווייטער געפרעגט אינגאנצן צושוידערט? 'אויב איך האב נישט קיין גרייז האט זי זיך מגייר געווען א רעפארמער גירות ווי עס דארף צו זיין' - האט מיר יענער געענטפערט, עס האט אויסגעזעהן ווי יענער פארשטייט נישט די פראבלעם אין די ווערטער וואס ער האט יעצט געזאגט.

ווען איך האב דאס געהערט, בין איך שנעל אנטלאפן פון דארט מיט א ציטער. איך בין געווען אינגאנצן צושוידערט ביז זי טיפענישן פון מיין נשמה פון די צדאנק אז כמעט בין איך אדורך געפאלן מיטן טוהן א ברית אום שבת פאר א גו"ש קינד, און זאגן א ברכה לבטלה, מיט אלעס ארום.

מוצאי שבת, בעפאר איך האב פארלאזט דעם שטעטל, האב איך פראבירט צו ערקלערן דעם פאטער איבער די הארבקייט פון דעם ענין, איך האב אים געזאגט אז כל זמן די מאמע איז נישא אריבער קיין ריכטיגע גירות לויט די הלכה, איז טייטש אז זיינע קינדער זענען נישט קיין אידן, אבער ער האט מיך פארטריבן ווען ער איז אינגאנצן אויפגערעגט.

איך בין אוועק פון דארטן מיט א גרויסע ווייטאג. אבער יעצט האב איך איינגעזעהן ווי ווייט איז וויכטיג און טייער מיין אויפירונג וואס איך האב זיך אונטער געגומען - צו דאווענען אויף יעדע זאך, און אט האט דער אויבישטער צוגעפירט אזא אומגעוועזנליכע אינפעקשאן, וואס איך א קרוצע צייט איז עס פלוצלינג אוועק, כדי איך זאל נישט נכשל ווערן אין חילול שבת און איך א ברכה לבטלה.

'מוסף שב"ק' לך-לך תשס"ח

shay עיצובים